

HUKAT ÖZET

Moşe Ülkeye Neden Giremeyecekti?

Tora'daki en kafa karıştırıcı, hatta rahatsız edici pasajlardan biridir. Moşe'ye, asla Yarden Nehri'ni geçerek Vaat Edilmiş Topraklara giremeyeceği bildirilmektedir.

Yahudi tarihi üzerinde Moşe kadar etkili olan başka kimse yoktur; Paro'yla yüzleşen, halka Mısır'dan çıkışta liderlik eden, onlara Tanrı'nın Sözü'nü getiren ve onlar için tekrar tekrar dua eden adamdı Moşe. Ne var ki hayatını adanmış olduğu halkla birlikte bu yolculuğu tamamlayamayacaktı. Moşe'nin kaderi neden böyle olmuştur?

Bu olay, çölde geçen kırk yılın sonlarına doğru meydana gelmiştir. Halk Kadeş'e gelir ve orada hiç su olmadığını görür. Daha önce birçok kez yaptığı gibi yakınmaya başlar. Tanrı, Moşe'ye talimat verir: "Asayı al... Onların gözleri önünde kayaya konuşun ve [kaya] suyunu verecek."

Bunun yerine Moşe "Dinleyin şimdi ey asiler" der ve kayaya iki kez vurur. Bol su fıskırır. Ancak Tanrı, Moşe ve Aaron'a "Beni Bene Yisrael'in gözleri önünde kutsal kılmak üzere Bana inanmadığınız için bu toplumu onlara verdiğim ülkeye siz getirmeyeceksiniz!" der.

Moşe'nin günahı tam olarak neydi? Bu konuda birçok açıklama önerilmiştir. Raşi'ye göre sorun, Moşe'nin kayaya konuşmak yerine vurmuş olmasıydı. Rambam, Moşe'nin hatasını, halka "asiler" diye hitap ederek gösterdiği öfke olarak açıklar. Ramban'a göre Moşe, sanki suyu Tanrı değil de kendisi ve Aaron sağlayacakmış gibi bir ifade kullandığı için cezalandırılmıştır. Ancak bu açıklamaların hiçbiri gizemi tam olarak çözmekte değildir. Acaba bu tek olay neden Moşe'nin, halk için bunca şey yaptıktan sonra ülkeye girmesini önlemeliydi?

Belki de cevap başka yerde yatmaktadır? Yahudiliğin en çarpıcı özelliklerinden biri, merkezinde tek bir liderin olmamasıdır. Her çağ kendi liderlerini üretir, çünkü farklı nesiller farklı sınavlarla yüzleşir.

Moşe kölelerden oluşan bir halkı almış ve onları özgürlüğe çıkarmıştı. Ancak kayanın başında meydana gelen bu olay sırasında karşısında yeni bir nesil vardı. Onlar çölde özgür insanlar olarak doğmuşlardı.

Kölelerle özgür insanlar arasında kritik bir fark vardır. Köleler emirlere yanıt verir. Özgür insan ise öyle değildir. Eğitilmeli, bilgilendirilmeli, kendisine önerilerde bulunulmalıdır. Köleler kuvvetten anlar. Özgür insanlarsa iknaya yanıt verirler.

Bu da Tanrı'nın iki emri arasındaki çok önemli bir farka ışık tutmaktadır. Kırk yıl öncesinde Tanrı, benzer bir olayda Moşe'ye kayaya vurmasını söylemişti. Şimdi ise ona konuşmasını söylemektedir. Sembolizm değişmiştir, çünkü halk değişmiştir.

Moşe, önceki olayı hatırlayarak, o zaman yaptığı şekilde hareket etmiştir. Kayaya vurmuştur. Ancak anlayamadığı şey, yeni bir neslin yeni bir liderlik türüne ihtiyaç duyduğu gerçeğiydi.

Bu ahlaki bir başarısızlık değildir; liderliğin doğasına dair bir gerçektir. Mısır'dan köleler çıkararak lider, özgür insanları kendi ülkelerine getiren liderle aynı olmak zorunda değildir. **Büyük bir değişim, birden çok lider neslini gerektirir.**

Moşe'nin Vaat Edilmiş Topraklara giremeyecek olması bir ceza değil, onun - ve bizim - faniliğimizin kaçınılmaz sonuçlarından biridir. Her birimiz için, geçemeyeceğimiz bir Yarden vardır. **Bizim başladıklarımızı başkaları tamamlayacaktır - eğer onlara bunu nasıl yapacaklarını öğrettiysek. Kayanın mesajı liderliğin önemli olmaması değildir: liderliğin kendi dönemiyle sınırlı kalması gerektiğidir. Bir öğretmen, antik metinlerin ve uzak ümitlerin dünyasında yaşayabilir, ancak bir lider, çağının müziğini dinlemeli ve şimdinin ihtiyaç ve olanaklarına odaklanmalıdır.**

Büyük liderler, bir halkın geçmişi hakkında bilgili ve onun ideal geleceğine adanmış olup, ne geçmişte kalmış bir çağa özlem duyarak ne de durduk yere, henüz mümkün olmayan bir geleceğe doğru atılarak, kendi çağdaşlarını, sürgünden özgürlüğe doğru uzanan uzun yolculuğa getirebilenlerdir. Ve Moşe'nin diğer her insandan daha derin bir şekilde anladığı üzere, büyük liderler aynı zamanda, kendi başlamış oldukları işi devam ettirmek üzere arkalarından gelenleri bilgi, beceri ve yetkiyle donatan birer öğretmendir.

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Moşe insani bir muhakeme hatası yapmıştı. Bu onun sizin gözünüzdeki etkileyciliğini azaltıyor mu?
2. Tanah'ta anlatılan olaylarda isimleri geçen diğer liderleri düşünün. Hangilerinin, daha insani görünmelerine yol açan anları olmuştur? Bu anlar onların liderliği hakkında ne anlatmaktadır?
3. Aynı zamanda alçakgönüllü de olmadan gerçekten büyük bir lider olunabilir mi?

Bir Ana Fikir

Moşe'nin hatası, büyüklüğünü azaltmaz. Her lider zaman içinde belirli bir döneme aittir ve her lider, öncelikle fani yönüyle hizmet etmelidir.

Peraşayı Keşfedelim

HAZIRLAYAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR

Kısaca Peraşa

Hukat *peraşası* Para Aduma (Kızıl İnek) kanunlarıyla, yani ölümle temas etmiş birinin arınma ritüeline ilişkin kurallarla başlar. Bu, Tora'nın en gizemli emirlerinden biridir. Doğrudan rasyonel hiçbir açıklaması yoktur ve bir *hok*, yani tam olarak anlamadan dahi gözettiğimiz bir kanun sınıfındadır.

Peraşa bunun ardından neredeyse kırk yıl ileri atlar. Miryam hayata gözlerini yumar ve yol boyunca Bene Yisrael'e eşlik edegelmiş olan mucizevi su kaynağı kesilir. Halk şikâyet eder ve Tanrı, Moşe'ye, bir kayaya konuşmasını ve kayanın su vereceğini söyler. Moşe konuşmak yerine kayaya vurur. Su fışkırır, ancak Tanrı, Moşe ve Aaron'a ülkeye giremeyeceklerini bildirir. Aaron, Or Dağı'nda ölür; oğlu Elazar onun yerine Koen Gadol olur. Halk tekrar şikâyet eder ve Tanrı bunun sonucunda zehirli yılanlar gönderir. Moşe bakırdan bir yılan yapar ve ona bakanlar iyileşir.

Peraşa, Bene Yisrael'in, Emori kralları Sihon ve Og'u yenerek, onların Yarden'in doğu yakasındaki topraklarını ele geçirmesiyle sona erer.

Peraşa Aktivitesi

Farklı Kurallar

Katılımcıların her biri için beş dakikalığına gizli bir kural atayın. Örneğin bir kişi yalnızca sorular sorarak konuşabilir. Başka biri yalnızca fısıldayabilir. Bir diğeri her cümlesini kafiyeyle tamamlamalıdır. Bir başkası bir kerede yalnızca üç sözcük kullanabilir vb. Bunun ardından herkese, hep birlikte üzerinde anlaşacakları basit bir görev verin. Örneğin yarınki oyunu planlamak gibi. Daha sonra kendi ifade biçiminiz eldeki durumla örtüşmediğinde söylemek istediklerinizi ifade etmenin ne kadar zor olduğunu tartışın. İşte, Moşe'nin de tam olarak bunu yapmayı öğrenmesi gerekiyordu.

Görünen ve Görünmeyen

Bay Aviv yirmi iki yıldır aynı okulda tarih öğretmenliği yapıyordu. İnsanların ayakta alkışladığı veya hakkında filmler yaptığı türden bir öğretmen değildi. Ancak istikrarlıydı, dürüsttü ve tüm öğrencilerini destekledi.

Bir kış günü, okulun yaşlı temizlikçisi Bay Petrov el bileğini kırmıştı ve ağır çöp kutularını tek başına sürüklemekte zorlanıyordu. Kimse Bay Aviv'den yardım istemedi. O kendiliğinden yardım etmeye başladı. Her sabah, ilk derse başlamadan önce çöp kutularını Bay Petrov'la birlikte kaldırım kenarına sürüklüyordu. Aralarında çok konuşmuyorlardı. Bay Petrov'un İngilizcesi çok iyi değildi ve Bay Aviv de pek Rusça bilmiyordu. Ancak bileğin iyileşene kadar geçen üç ay boyunca sessizce birlikte çalıştılar.

Yıllar sonra Bay Aviv'in eski öğrencilerinden biri gazeteci oldu ve hayatını şekillendiren öğretmenler hakkında bir makale yazdı. Bay Aviv'den bahsederken onun İkinci Dünya Savaşı hakkındaki derslerine veya Soğuk Savaş'a dair ayrıntılı açıklamalarına yer vermedi. Özellikle okula çok erken gelip onu çöp kutularını sürüklerken gördüğü sabah hakkında yazdı.

Makale, bu eski öğrencinin o dönemde zor zamanlar geçirdiğini ve kendisini önemsiz ve insanların dikkat etmediği biri olarak gördüğünü belirtiyordu. Öğretmenini Bay Petrov'un görevlerini üstlenirken, sessizce adamcağıza - ve okula - yardım ederken, üstelik bunu, mevcut ihtiyaçtan başka hiçbir sebep olmadan doğal bir şekilde yaparken seyretmek, saygın bir insan olmanın ne demek olduğuna dair fikrini temelden değiştirmişti.

Ve kendisi kimsenin onu fark etmediğini ve takdir etmediğini hissederken, etrafta kaç kişinin, birbirlerine yardım etmek için küçük, ama önemli çabalar sarf eden, sessiz, isimsiz birer kahraman olduğunu ancak o zaman fark etmeye başlamıştı. Birden bire başkalarının kendisine değer verip vermediğini umursamayı bırakıp, bunun yerine kendisinin başkalarına nasıl destek olacağını düşünmeye başlamıştı.

Bay Aviv'in kızı makaleyi babasına okudu. Bay Aviv hiçbir şey söylemeden dinledi. O sabahları ancak hayal meyal hatırlıyordu. O sadece, o günlerde yapılmasına ihtiyaç duyulduğunu hissettiği bir şey yapmıştı. Makaleyi Bay Petrov'un torunları da okumuşlardı. Hikâyeyi zaten büyükbabalarından biliyorlardı. Bay Petrov bunu ailesine anlatmıştı ve aslında her kış ağaçlar yapraklarını döküp çıplak kaldığında hikâyeyi tekrar anlatırdı. Şimdi bile hâlâ bundan bahsediyorlardı. Çünkü yaptığımız iyilik, yaşamaya devam eder. Ve biz hatırlamıyorsak bile, o anıya büyük değer veren birileri mutlaka vardır.

Kartlar ve Sohbet

Kartlar ve Sohbet destelerimiz her *paraşa* için bir kart içermektedir. Kartın bir yüzünde Tora'dan, üzerinde düşünmek ve tartışmak üzere ilginç bir soru bulacaksınız. Diğer yüzde Rabi Sacks'tan, *paraşanın* üzerine yeni bir ışık tutacak bir fikri keşfedeceksiniz.

"... Moşe onlara 'Dinleyn şimdi ey asiler! Size bu kayadan mı su çıkaralım?' dedi"

- Bamidbar 20:10

Moşe, Tanrı'nın emrettiği gibi, mucizevi bir şekilde su vermesi için bir kayaya konuşmak yerine ona vurur.

SORU:

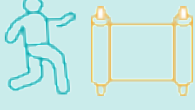
Hiç size söyleneni yapmak yerine kendi içgüdülerinizi takip ettiğiniz oldu mu? Sonuç ne oldu?

Rabi Sacks şöyle açıklar:

"Her yaşam formunun kendine has dürtüleri, doğuştan gelen hayatta kalma içgüdüleri vardır. Filozofların "ikinci dereceden değerlendirme" adını verdikleri şeye yalnızca insanlar kabildir. Başka bir deyişle insanlar, hangi dürtülerini takip edip hangilerini takip etmeyeceklerine karar verebilirler. Hayvanlar ise dürtülerinin yönüne göre hareket ederler. Kendi eylemlerimiz için sorumluluk yalnızca bize aittir, zira başka türlü hareket etmeyi seçebilirdik. Özgürlük Tanrı'nın insan ırkına verdiği en büyük, ancak aynı zamanda en kader belirleyici ve en ürkütücü armağandır... Tanah ve Yahudiliğin bütünündeki merkezi dram budur. Özgürlüğümüzü düzene saygı göstermek için mi kullanacağız, yoksa onu kaos yaratmak üzere kötüye mi kullanacağız? İnsanın kalbinin ve zihninin içinde yaşayan Tanrı suretini onurlandıracak mıyız, yoksa ona saygısızlık mı edeceğiz?"

- **Kartlar ve Sohbet** hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/cards-and-conversation> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

Pratikte Peraşa

HAFTANIN MİTSVASI Sözlerinize Dikkat Etmek

Tanrı, Moşe'ye kayaya konuşmasını söylediğinde, aslında eğitim ve liderlik hakkında önemli bir ders öğretmekteydi. Köleler kuvvete yanıt verir, özgür insanlar ise sözlere yanıt verir. Buradaki fikir, güçten ziyade ikna yolunu kullanma yükümlülüğüdür. Bir kişinin davranışını değiştirmek istediğimizde ilk içgüdümlü itaati talep etmek veya dayatmaktır, çünkü bu daha hızlı ve daha kolay görünür. Ancak Tora bizi daha zor olanı yapmaya, yani açıklamaya, öğretmeye ve konuşmaya, karşımızda duran insanın özgürlük ve saygınlığına daima saygı göstermeye davet eder.

PRATİK KONUŞALIM Siz nasıl iletişim kuracaksınız?

Biri size bir şeyi yapmanız için bağırdığında o şeyi yapma isteğinizin azaldığını hiç fark etmiş miydiniz? Buna karşılık biri, yapılacak şeyin neden önemli olduğunu açıkladığı zaman ona kulak vermek çok daha kolaydır. Bir dahaki sefere biri sizi dinlemediği için canınız sıkıldığında, sesinizi yükseltmeden önce durun ve kendinize şu soruyu sorun: Onu zorlamaya mı çalışıyorsunuz, yoksa yaklaştırmaya mı? Derin bir nefes alın, sesinizin tonunu düşürün ve doğrudan bir emir vermek yerine, isteğinizin sebeplerini açıklamaya çalışın.

Sözler derin bir anlayış ve saygıyı inşa eder; kuvvet ise yalnızca insanlar arasında devamlı bir hoşnutsuzluk ve mesafeyi inşa eder.

"Hiçbir zaman kuvvete başvurmamın – ne fiziksel ne de psikolojik. Yegâne meşru silahlar mantık, tartışma, gelenek ve iknadır."

-- Rabi Sacks

Şunu Bir Dene

GENÇ ÖĞRENCİLER

Bir dinleme egzersizi deneyin. Birisi size konuştuğu zaman – bu kişi anne veya babanız, öğretmeniniz veya bir arkadaşınız olabilir – her ne yapıyorsanız bırakıp gerçekten onu dinleyin. Ona kulak vermeksizin sadece konuşma sıranızın gelmesini beklemeyin. Gerçekten dinleyin. Her akşam, birinin size söylediği ve eğer dikkatinizi vermiş olmasaydınız farkına varmayacağınız bir şeyi hatırlamaya çalışın. Duyduklarınız sizi şaşırtabilir!

İLERİ DÜZEYLİ ÖĞRENCİLER

Moşe'den önemli bir ders öğrendik: Liderler, liderlik ettikleri insanları kendilerine zorla uydurmak yerine, kendilerini onlara uyarlamalıdır. Biriyle etkileşim şeklinizi o kişi artık büyüdüğü ve değiştiği için değiştirmek zorunda kaldığınız bir zamanı düşünün. Kendi tarzınızı başka bir insanın değişen gerçekliğine uyarlamak ne kadar zordur?

Katmanlı Öğrenim

Rabi Sacks'ın çeviri ve açıklamalarıyla Koren Sacks Humash'tan aktardığımız bakış açılarıyla, Tora'da adım adım ilerleyin. Her adım sizi biraz daha derine götürecektir ve tıpkı Rabi Sacks'ın öğrettiği gibi 'Sohbet olarak Tora'yı davet edecektir.

Arındıran Su

KATMAN 1: TORA'NIN METNİNE BAK - BAMIDBAR 19:17

”...במים חיים...”

KATMAN 2: RABI SACKS'IN ÇEVİRİSİNİ OKU

“Bu *tame* (manevi açıdan saf olmayan) kişi için ineğin yakılmasından kalan külden biraz alacaklar ve onunla birlikte bir kabın içine yaşayan su koyacaklar.”

KATMAN 3: ANLAMI HAKKINDA DÜŞÜN

Bu pasuk, Tora'nın en gizemli ritüellerinden Kızıl İnek kanunlarının ortasında yer alır. Ancak kanun ile etrafındaki anlatım arasındaki bağlantı nedir? (Miryam'ın ölümünden sonra halkın susuz kaldığını hatırlayın. Halka su tedarik eden kuyu Miryam'ın hayatına bağlıydı.) Suyun “yaşayan” diye nitelendirilmesi ne anlama gelir? Ve Tora bu kanunu neden Miryam ile Aaron'un ölümleriyle Moşe'nin ülkeye girememesi hakkındaki kararın hemen öncesine yerleştirmiştir?

KATMAN 4: RABI SACKS'IN AÇIKLAMASINI ÖĞREN

“Yaşayan su” ifadesi açık bir metaforudur. Su tüm yaşamın kaynağıdır – bitkiler, hayvanlar ve insanlar. Çölde veya daha genel olarak Ortadoğu'da bunu tuhaf bir canlılıkla hissedersiniz. Bu nedenle su, “yaşam olan Tanrı”nın simgesi haline gelmiştir. Bizler ölürüz, ancak hayat devam eder – Kızıl İnek ritüelinin simgesel mesajı budur. Ölüler, yaşayanlar ve henüz doğmamış olanlar arasında bir antlaşma olduğu sürece, ölümlülük bir trajedi olmaktan çıkar. Bizler, çocuklarımızda veya yaşamlarımızın temas ettiği kişilerde yaşamaya devam edeceğiz... Kızıl İnek kanunu, ardından gelen anlatımla işte bu nedenle yakından ilişkilidir. Miryam ve Aaron'un ölümüne ve Moşe'ye karşı verilen ölüm kararına tanık olmadan önce, Tora bize metafiziksel rahatlama sağlamaktadır. Onlar ölmüştür, ancak uğruna yaşadıkları şeyler ölmemiştir. Su kesilmiştir, ama bir molanın ardından geri gelmiştir. Yakınlarımızın ölümünün ardından yas tutmamız gerekir, ancak zaman içinde yaşam (suları) ile yeniden bağlantı kurarız. Kanun, anlatıma giriş yapmaktadır ve anlatım, kanunu açıklamaktadır.

Kendi sorularınızı da ekleyin! Öğrendiklerinizi Tora'daki diğer örneklere ve kendi yaşamınıza da uygulayın...

Kızıl İnek, ölümle karşılaşmış kişileri arındırır ve “yaşayan su” da bu arınmanın aracıdır. Rabi Sacks bunu Tora'nın fanilik hakkındaki sessiz mesajı olarak görür: ölüm gerçektir, ancak son söz ona ait değildir. İnşa ettiklerimiz, öğrettiklerimiz ve aktardıklarımız, akmaya devam edecektir.

1. Sizce Tora Kızıl İnek kanunlarını neden Miryam ve Aaron'un ölümlerinin hemen öncesine yerleştirmiştir?
2. “Uğruna yaşadıkları şeyler ölmemiştir” sözleri sizin için ne anlam ifade ediyor?
3. Hayatınızda, kendisi öldükten sonra bile ardında akmaya devam eden bir iz bırakmış kimler oldu?

Koren Sacks Humash hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'in bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org, adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: @RabbiSacks

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.